

یک قصه و دو گوش

عباس ترّین

بزی که می توانست تا ده بشمارد.
الف پدی سن. ترجمه انیس
خوش لهجه. تصویرگر: سعید
رزاقی. تهران: نشر قو، ۱۳۸۶. ۱۲
ص. ۱۰۰۰۰ ریال.

«بزغاله با خودش گفت: "یک. و صدای او را گوساله ای که در آن نزدیکی مشغول خوردن علف بود، شنید.» قصه کتاب بزی که می توانست تا ده بشمارد از این خودشماری کودکانه شروع می شود. بزی که تازه شمردن را یاد گرفته، می خواهد اطر افیانش را بشمارد:

«گوساله پرسید: "چه کار می کنی؟! بزغاله جواب داد: "من دارم خودم رو می شمارم، می خواهی بشمرمت؟! گوساله گفت: "اگه درد نداره، بشمر.»

اما در عمل، کسی به بزغاله اجازه شمردن نمی دهد و شمردن شدن را نوعی توهین و مسخره کردن می دانند. برای چه؟ برای آن که چیزی از شمردن نمی دانند و در عمرشان کسی را ندیده اند که بشمارد. اما بزغاله بازیگوش، بی اجازه، اطر افیانش را می شمرد و کاری می کند که گوسفند و ماده گاو و گاو نر و اسب دنبالش بگذارند. این تعقیب و گریزها موجب شکل گیری قصه ای پرکشش می شود که خواننده را تا پایان با خود همراه می کند. همه این ماجراها بیشتر به یک بازی کودکانه شبیه است. بازی ای که برای مخاطب خردسال لذت و خنده به ارمغان می آورد و مخاطب بزرگسال را به فکر فرو می برد.

اما این کتاب یک کارکرد آموزشی هم دارد و آن، یاد دادن اعداد و شمردن به خردسالان است. بر خلاف اغلب کتاب های آموزشی این حوزه، این کتاب دارای ارزش های ادبی و داستانی است و این یعنی یک تیر و دو نشان!

می خواهید بدانید در نهایت چه بر سر بزغاله شیطان می آید؟ نگران نباشید، او عاقبت به خیر می شود و بقیه حیوانات هم می فهمند که «شمردن» نه تنها آسیبی به آنها نمی رساند، که می تواند تا مرز نجات دادن جانشان سودبخش باشد.

البته یک سؤال مهم هست که خواننده کنجکاو جوابی برایش پیدا نخواهد کرد و آن این است که بزغاله شمردن را از کجا یاد گرفته.

توضیح کوتاهی که در صفحه اول کتاب در این باره داده شده، به نظر قانع کننده نمی رسد: «روزی روزگاری در جنگلی بزرگ بزی کوچکی زندگی می کرد که یاد گرفته بود تا ۱۰ بشمارد.»

اما ویژگی ای که بزی که می توانست تا ده بشمارد را ارزشمند می کند، لایه لایه بودن قصه است. این کتاب در لایه زیرین خود، راوی دنیایی است که در آن کسی بلد نیست بشمارد و شاید به همین دلیل، «شمردن» عملی ناشایست محسوب می شود. این نکته اگرچه به شکلی بازی گونه برای مخاطب خردسال بیان شده و طنزی شیرین آفریده، اما برای پدر و مادری که کتاب را می خوانند، لبخندی تلخ به همراه خواهد داشت. چرا که برای آنها این قصه، بی شک قصه ای دیگر بوده است.

